

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2024.02.02.10>

mgr Łukasz WĄDOŁOWSKI

<https://orcid.org/0009-0003-2920-8307>

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

e-mail: l.wadolowski@wwlegal.eu

Obowiązki i uprawnienia Rady Nadzorczej w kontekście zatwierdzenia roku obrotowego w spółce kapitałowej w świetle nowelizacji Kodeksu spółek handlowych*

Streszczenie

Uprawnienia i obowiązki Rady Nadzorczej w spółce kapitałowej związane z zatwierdzeniem roku obrotowego mają szczególne znaczenie w świetle innych uprawnień i obowiązków tego organu, m.in. z uwagi na fakt, iż nie można ich wyłączyć na mocy odmiennych postanowień umowy lub statutu spółki, a bez ich realizacji nie jest możliwe skuteczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego i podjęcie wszelkich uchwał towarzyszących takiemu zatwierdzeniu. Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych z dnia 13 października 2022 roku, zwłaszcza w części poświęconej spółce akcyjnej, wprowadziła w tym zakresie szereg nowych obowiązków dla członków tego organu, które miały na celu zwiększenie ich zaangażowania i aktywizację w wymierne i realne sprawowanie nadzoru w spółce. Równoległe Rada Nadzorcza została wyposażona w odpowiednie narzędzia umożliwiające wypełnienie kodeksowych obowiązków. W ramach artykułu omówione zostaną zarówno uprawnienia, jak i obowiązki Rady Nadzorczej dotyczące zatwierdzenia roku obrotowego, w tym wymagana treść sprawozdania Rady Nadzorczej oraz możliwe sposoby na weryfikację dokumentów i uzyskanie informacji na temat spółki.

Słowa kluczowe: obowiązki i uprawnienia Rady Nadzorczej, zatwierdzenie roku obrotowego, sprawozdanie Rady Nadzorczej, ocena sprawozdania finansowego, żądanie udostępnienia dokumentów Radzie Nadzorczej, żądanie przekazania informacji Radzie Nadzorczej, nadzór w spółce kapitałowej, nowelizacja Kodeksu spółek handlowych

---

* Artykuł zawiera stan prawny na dzień 3 maja 2023 roku.

Zagadnienia wstępne

W dniu 13 października 2022 roku weszła w życie jedna z największych w ostatnim czasie nowelizacji Kodeksu spółek handlowych (dalej: k.s.h.), której znaczna część dotyczy zasad funkcjonowania, uprawnień i obowiązków Rad Nadzorczych spółek kapitałowych. O ile skategoryzowanie wprowadzonych do k.s.h. zmian, po ponad półrocznym okresie obowiązywania nowych regulacji, nie rodzi już ani większych trudności, ani też zaskoczenia, o tyle praktyka realizacji nowych obowiązków i uprawnień przyznanych Radzie Nadzorczej w związku z zatwierdzeniem roku obrotowego dopiero stawia pierwsze kroki. Jest to spowodowane faktem, iż pierwszy po nowelizacji k.s.h. najbardziej intensywny okres związany z zatwierdzeniem poprzedniego roku obrotowego, przypadający zazwyczaj na końcówkę drugiego kwartału każdego roku kalendarzowego, dopiero nadchodzi. Warto również zaznaczyć, że w bieżącym roku, z uwagi na znieśnienie stanu epidemii Covid-19, terminy na sporządzanie sprawozdania finansowego i jego zatwierdzenie nie zostały wydłużone na mocy rozporządzenia Ministra Finansów. W związku z powyższym, termin na sporządzenia sprawozdania finansowego przez spółki kapitałowe, który w tym roku przypadał na 31 marca, już co prawda minął, jednakże nieuchronnie zbliża się termin na jego zatwierdzenie i dokonanie szeregu innych czynności związanych z zatwierdzeniem roku obrotowego, który w tym roku upływie 30 czerwca.

W uzasadnieniu do projektu ustawy z dnia 9 lutego 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw można przeczytać, że celem nowelizacji k.s.h. było wzmocnienie nadzoru w spółkach kapitałowych z punktu widzenia jego efektywności, co z kolei warunkowane jest bieżącym dostępem Rady Nadzorczej do rzetelnych i kompletnych informacji o spółce. Jak wskazano, Rada Nadzorcza posiadała co prawda na podstawie dotychczasowych przepisów k.s.h. możliwość badania wszystkich dokumentów spółki i żądania dodatkowych wyjaśnień, jednakże w praktyce uprawnienie to pozostawało niewystarczające, w szczególności w odniesieniu do zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym.¹ Znowelizowane przepisy k.s.h. w zakresie uprawnień i obowiązków Rady Nadzorczej zapewniają temu organowi bieżący dostęp do istotnych wiadomości, a ich celem jest ponadto doprowadzenie do aktywizacji Rady Nadzorczej i zintensyfikowania podejmowanych przez nią działań.²

¹ Uzasadnienie projektu ustawy z dnia 9 lutego 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Forka.sejm.gov.pl%2FDruki9ka.nsf%2F0%2F2EB24258E6FF3ED2C12587450036A4CE%2F%2524File%2F1515-uzas.DOCX&wdOrigin=BROWSELINK> [dostęp: 15.04.2023].

² A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

W przypadku zatwierdzenia poprzedniego roku obrotowego podział kompetencji między organami spółki jej jasno określony – Zarząd odpowiada za sporządzenie sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu z działalności spółki wraz z wnioskami o dokonanie podziału zysku lub pokrycie straty, Rada Nadzorcza dokonuje ich oceny, która znajduje odzwierciedlenie w sprawozdaniu Rady Nadzorczej, natomiast na podstawie wszystkich wymienionych wyżej dokumentów finalnego zatwierdzenia roku obrotowego dokonuje Zgromadzenie Wspólników lub Walne Zgromadzenie. Wobec powyższego należy przyjrzeć się bliżej obowiązkom Rady Nadzorczej związanym z zatwierdzeniem roku obrotowego uregulowanym w art. 219 k.s.h. w odniesieniu do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i art. 382 k.s.h. w odniesieniu do spółek akcyjnych, a także uprawnieniom przysługującym jej w związku z wykonywaniem powyższych obowiązków.

1. Obowiązki Rady Nadzorczej związane z zatwierdzeniem roku obrotowego – czy na pewno takie same?

Rada Nadzorcza jest organem, którego działalność skupia się na wykonywaniu stałego nadzoru i kontroli działalności spółki. Nadzór ten powinien być efektywny, sprawowany tak, by dawać akcjonariuszom jak najbardziej przejrzysty obraz spółki, przy jednoczesnej dbałości o interes samej spółki.³ Często podnosi się także, że pojęcia kontroli i nadzoru nie są tożsame. Kontrola sprowadza się do podejmowania doraźnych czynności mających na celu sprawdzenie prawidłowości określonych działań i zawiera się w szerszym terminie nadzór. Ten ostatni obejmuje także uprawnienia nadzorcze, tj. uprawnienia do działania, czy też współdziałania w zakresie działalności spółki.⁴ Należy wyraźnie podkreślić, że Rada Nadzorcza, szczególnie w przypadku spółki akcyjnej, pozostaje pewnego rodzaju przedstawicielstwem interesów akcjonariuszy. Tym samym istotne jest uregulowanie sposobu komunikacji pomiędzy organem nadzorczym, a faktycznymi właścicielami spółki, a także określenie zakresu spraw, którymi Rada Nadzorcza powinna się zajmować i które powinna w określonej formie raportować.⁵

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy m.in.: powoływanie i odwoływanie członków Zarządu (art. 201 § 4 i art. 368 § 4 k.s.h.), reprezentowanie spółki w czynnościach i sporach z członkami Zarządu (art. 210 § 1 i art. 379 k.s.h.), czy wyrażanie zgody na dokonanie niektórych czynności prawnych (np. art. 15, art. 384 § 1 k.s.h.). Szczególną funkcją Rady Nadzorczej, z uwagi chociażby na fakt,

³ J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 7, Warszawa 2020, legalis.

⁴ A. Krysiak, *Komentarz do art. 382 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, legalis.

⁵ A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

że została ona ujęta w przykładowym katalogu obowiązków tego organu wskazanym w art. 219 § 3 i art. 382 § 3 k.s.h., jest czynny udział w procesie zatwierdzenia roku obrotowego w spółce kapitałowej.

Pomimo iż zarówno art. 219 § 3 k.s.h., jak i art. 382 § 3 k.s.h., na skutek ostatniej nowelizacji zmieniły układ graficzny, to już na pierwszy rzut oka widać, że nie zmieniła się zasadniczo ich treść. Nadal wskazują one jako szczególne obowiązki Rady Nadzorczej: ocenę sprawozdania Zarządu z działalności spółki i sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, ocenę wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także w przypadku spółki z o.o. sporządzanie i składanie zgromadzeniu wspólników corocznego pisemnego sprawozdania z wyników powyższych ocen oraz sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej za ubiegły rok obrotowy, zaś w przypadku spółki akcyjnej sporządzanie i składanie walnemu zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania za ubiegły rok obrotowy. Przy głębszej analizie można zatem dostrzec różnice dotyczące corocznych sprawozdań Rady Nadzorczej. W przypadku spółki z o.o. dotychczasowe brzmienie art. 219 § 3 k.s.h. obowiązywało organ do przygotowania sprawozdania z wyników oceny sprawozdania zarządu, sprawozdania finansowego i wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku lub pokrycia straty. Obecnie Rada Nadzorcza w sp. z o.o. musi sporządzić także sprawozdanie ze swojej działalności za ubiegły rok obrotowy.⁶ W przypadku spółki akcyjnej 382 § 3 k.s.h. nie został w tym zakresie rozbudowany – przeciwnie, dotychczasowe brzemienne stanowiące o sprawozdaniu z wyników oceny sprawozdania Zarządu, sprawozdania finansowego i wspomnianych wyżej wniosków Zarządu zostało skrócone do wskazania samego sprawozdania za ubiegły rok obrotowy. Nie oznacza to jednak zawężenia obowiązków organu związanych z treścią przygotowywanego sprawozdania, gdyż na mocy nowelizacji k.s.h. w art. 382 pojawił się dodatkowy § 3¹, który w sposób szczegółowy reguluje obligatoryjne elementy takiego sprawozdania, znacznie bardziej rozbudowane niż dotychczas.⁷ Poniżej przedstawione zostały szczegółowe zasady dotyczące dokonywania przez Radę Nadzorczą oceny sprawozdania Zarządu z działalności spółki i sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz wniosków Zarządu w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty, a także omówione zostały obligatoryjne elementy sprawozdania Rady Nadzorczej, zarówno w spółce z o.o., jak i w spółce akcyjnej. Nie należy jednak zapominać, że przedmiotowe rozważania sprawdzają się do pewnego, bardzo istotnego, ale nadal wycinka działalności Rad Nadzorczych. Nadzór sprawowany przez ten organ nie powinien ograniczać się tylko do takich czynności podejmowanych okresowo, ale jego aktywność jest pożą-

⁶ M. Chomiuk *Komentarz do art. 219 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, legalis.

⁷ A. Krysiak, *Komentarz do art. 382 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, legalis.

dana i wymagana w ciągu całego roku obrotowego. Nadzór ma bowiem przyczynić się do bieżącej eliminacji błędów popełnianych przez Zarząd spółki, czy nawet przeciwdziałania im.⁸ Zgodnie z art. 219 § 2 i art. 375¹ k.s.h. Rada Nadzorcza nie ma prawa wydawania Zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki, aby nie naruszać systemu podziału kompetencji między organami spółki, stąd niezwykle istotny jest jej całoroczny, permanentny i aktywny nadzór.⁹ Podejmowanie czynności nadzorczych jedynie raz w roku przy okazji oceny sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu z działalności spółki za poprzedni rok obrotowy zaprzecza istocie i celowi ustanowienia Rady Nadzorczej w spółce kapitałowej. Najbardziej istotne znaczenie ma to oczywiście w przypadku spółki akcyjnej, gdzie Rada Nadzorcza jest organem obligatoryjnym. Jak podnosi R. Adamus, Rada Nadzorcza jest organem nadzorującym sposób zarządzania spółką, działającym w interesie akcjonariuszy, przy czym główną drogą jego komunikacji z akcjonariuszami jest coroczne sprawozdanie Rady Nadzorczej sporządzane i przedkładane Zwyczajnemu Zgromadzeniu Wspólników, czy też Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu.¹⁰ Nie oznacza to jednak, że coroczne sprawozdanie jest jedynym obowiązkiem organu nadzorczego. Potwierdza to także redakcja art. 219 § 3 i 4 oraz art. 382 § 3 i 4, które nie zawierają katalogu zamkniętego obowiązków Rady Nadzorczej i jedynie przykładowo wymieniają te związane z zatwierdzeniem roku obrotowego spółki, a w przypadku przyznawania Radzie Nadzorczej szerokiego wachlarza dostępnych narzędzi nadzorczych i kontrolnych nie ograniczają możliwości ich wykorzystania tylko do celów oceny sprawozdania finansowego, sprawozdania Zarządu z działalności spółki i wniosków Zarządu w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty¹¹.

2. Co musi się znaleźć w nowym sprawozdaniu Rady Nadzorczej?

Mając na względzie rozróżnienie wymaganej ustawowo minimalnej treści sprawozdania Rady Nadzorczej w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością i spółce akcyjnej, poniższa analiza tego zagadnienia zostanie dokonana dwutorowo, dla każdej ze spółek oddzielnie.

⁸ A. Kidyba, [w:] *Komentarz aktualizowany do art. 301–633 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2023, art. 382.

⁹ A. Krysiak, *Komentarz do art. 382 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, legalis.

¹⁰ R. Adamus (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do nowelizacji. Prawo holdingowe. Zmiany w funkcjonowaniu organów spółek kapitałowych*, Warszawa 2022, s. 261.

¹¹ K.M. Szymański, J. Ośka, *Nowelizacja KSH – przyczyny zmian oraz najważniejsze wprowadzone rozwiązania. Dodatek specjalny*, EP 2023, Nr 1, legalis.

W pierwszej kolejności należy przyrzeć się obligatoryjnym elementom sprawozdania Rady Nadzorczej spółki akcyjnej, które zgodnie z nowym art. 382 § 3¹ k.s.h. powinno zawierać co najmniej:

- 1) wyniki ocen sprawozdania Zarządu, sprawozdania finansowego i wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku lub pokrycia straty;
- 2) ocenę sytuacji spółki, z uwzględnieniem adekwatności i skuteczności stosowanych w spółce systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, zapewniania zgodności działalności z normami lub mającymi zastosowanie praktykami oraz audytu wewnętrznego;
- 3) ocenę realizacji przez Zarząd obowiązków, o których mowa w art. 380¹ k.s.h.;
- 4) ocenę sposobu sporządzania lub przekazywania Radzie Nadzorczej przez Zarząd informacji, dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień zażądanych przez Radę Nadzorczą;
- 5) informację o łącznym wynagrodzeniu należnym od spółki z tytułu wszystkich badań zleconych przez Radę Nadzorczą w trakcie roku obrotowego w trybie określonym w art. 382¹ k.s.h.

Pierwszą kategorię wymaganych informacji stanowi zatem ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki, sprawozdania finansowego i wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku lub pokrycia straty. Ocena ta powinna być wszechstronna i powinna odnosić się do ksiąg, dokumentów i stanu faktycznego.¹² Innymi słowy, Rada Nadzorcza zobowiązana jest do weryfikacji zarówno strony rachunkowej wymienionych dokumentów, jak i badania legalności, celowości i racjonalności działań podjętych przez Zarząd.¹³ Z uwagi na konieczność posiadania pewnej wiedzy specjalistycznej celem dokonania prawidłowej oceny wymaganej od Rady Nadzorczej, może ona korzystać z ocen i wniosków sformułowanych przez podmioty zewnętrzne, takie jak w szczególności biegły rewident, ale także Urząd Skarbowy, czy Państwowa Inspekcja Pracy. Może również zlecać badania określonej sprawy dotyczącej działalności spółki lub jej majątku wybranemu przez siebie doradcy. Istotne jest jednak, że Rada Nadzorcza nie może bazować wyłącznie na opiniach podmiotów zewnętrznych, a do takich weryfikacji pomocniczych powinna podchodzić krytycznie.¹⁴ Takie same kryteria, o jakich mowa powyżej, powinny zostać zastosowane przez Radę Nadzorczą przy ocenie wniosków Zarządu w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty, przy czym w tym przypadku w większym zakresie nacisk powinien zostać położony na ist-

¹² A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

¹³ A. Kidyba, [w:] *Komentarz aktualizowany do art. 301–633 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2023, art. 382.

¹⁴ R. Adamus (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do nowelizacji. Prawo holdingowe. Zmiany w funkcjonowaniu organów spółek kapitałowych*, Warszawa 2022, s. 262.

nienie podstaw formalnych i słuszność przedstawionej przez Zarząd rekomendacji.

Drugim elementem sprawozdania Rady Nadzorczej powinna być ocena sytuacji spółki, z uwzględnieniem adekwatności i skuteczności stosowanych w spółce systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, zapewniania zgodności działalności z normami lub mającymi zastosowanie praktykami oraz audytu wewnętrznego. Sformułowanie wniosków w powyższym zakresie wymaga od Rady Nadzorczej podejmowania aktywności nie tylko przy okazji oceny sprawozdania finansowego, ale w trakcie całego roku obrotowego. Nałożenie na organ nadzorczy takiego obowiązku w sposób szczególny aktywizuje go do znacznie większego zaangażowania i sprawowania realnego nadzoru w toku bieżącej działalności spółki.¹⁵

Trzeci obligatoryjny filar tego dokumentu stanowi ocena realizacji przez Zarząd obowiązków, o których mowa w art. 380¹ k.s.h., tj. udzielenia Radzie Nadzorczej informacji o:

- a) uchwałach Zarządu i ich przedmiocie;
- b) sytuacji spółki, w tym w zakresie jej majątku, a także istotnych okolicznościach z zakresu prowadzenia spraw spółki, w szczególności w obszarze operacyjnym, inwestycyjnym i kadrowym;
- c) postępach w realizacji wyznaczonych kierunków rozwoju działalności spółki, przy czym Zarząd powinien wskazać na odstępstwa od wcześniej wyznaczonych kierunków, podając zarazem ich uzasadnienie;
- d) transakcjach oraz innych zdarzeniach lub okolicznościach, które istotnie wpływają lub mogą wpływać na sytuację majątkową spółki, w tym na jej rentowność lub płynność;
- e) zmianach uprzednio udzielonych Radzie Nadzorczej informacji, jeżeli zmiany te istotnie wpływają lub mogą wpływać na sytuację spółki.

Należy tutaj podkreślić, że Zarząd zobowiązany jest do przekazywania powyższych informacji Radzie Nadzorczej bez dodatkowego wezwania, a informacje wskazane w pkt a) – c) powyżej powinny być przekazywane na każdym posiedzeniu Rady Nadzorczej, zaś te, o których mowa w pkt d) – e) niezwłocznie po wystąpieniu określonych zdarzeń.¹⁶

Czwartą kategorię wymaganych informacji stanowi ocena sposobu sporządzania lub przekazywania Radzie Nadzorczej przez Zarząd informacji, dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień zażądanych przez Radę Nadzorczą. Z jednej strony jest to zatem ocena działalności Zarządu, z drugiej jednak obnażenie stopnia aktywności i wnikliwości samej Rady Nadzorczej.¹⁷

---

¹⁵ J. Matraszek, *Asymetria a symetria informacyjna w dualistycznym modelu kontroli i nadzoru korporacyjnego spółki akcyjnej*, MPH 2022, Nr 2, legalis.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

Ostatnią, piątą, kategorią są natomiast informacje o łącznym wynagrodzeniu należnym od spółki z tytułu wszystkich badań zleconych przez Radę Nadzorczą w trakcie roku obrotowego w trybie określonym w art. 382¹ k.s.h., tj. badań określonej sprawy dotyczącej działalności Spółki lub jej majątku. Badania zlecone przez Radę Nadzorczą w trakcie roku obrotowego w trybie art. 382¹ k.s.h. są istotne dla sprawozdania nie tylko pod kątem łącznego wynagrodzenia należnego specjalistom obciążającego spółkę, lecz mogą stanowić także jedną z podstaw do końcowej oceny przyjętej przez sam organ nadzorczy przy sporządzaniu corocznego sprawozdania.

Powyższy zakres informacji wymagany w treści sprawozdania Rady Nadzorczej ma charakter minimalny i może zostać dowolnie rozszerzony przez organ nadzorczy.¹⁸ W szczególności może zostać uzupełniony o informacje sprawozdawcze dotyczące działalności samej Rady Nadzorczej w ubiegłym roku obrotowym, które z kolei są elementem obligatoryjnym w przypadku sprawozdania Rady Nadzorczej spółki z o.o. Wspominając już o pierwszym z koniecznych elementów sprawozdania Rady Nadzorczej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, należy dodać do tego drugi konieczny składnik, tj. ocenę sprawozdania Zarządu z działalności Spółki, sprawozdania finansowego i wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku lub pokrycia straty. Wszystkie pozostałe informacje omówione powyżej, stanowiące wymóg sprawozdania Rady Nadzorczej spółki akcyjnej, w przypadku spółki z o.o. nie są wymagane.¹⁹

O wadze czynności nadzorczych podejmowanych przez Radę Nadzorczą w związku z zatwierdzeniem roku obrotowego, znajdujących wyraz w sprawozdaniu Rady Nadzorczej świadczy fakt, że sporządzenie takiego sprawozdania jest warunkiem zwołania odpowiednio Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników czy też Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia. Zgodnie ze znowelizowanymi art. 231 §4¹ oraz art. 395 § 4 k.s.h. dokumenty odpowiadające treścią sprawozdaniu Zarządu z działalności spółki, sprawozdaniu finansowemu, sprawozdaniu Rady Nadzorczej lub sprawozdaniu z badania są wydawane wspólnikowi lub akcjonariuszowi na ich żądanie, które może zostać zgłoszone licząc od dnia zwołania Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników lub Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia²⁰. Bez istnienia formalnego dokumentu sprawozdania Rady Nadzorczej nie jest zatem możliwe podjęcie kolejnych czynności przez Zarząd celem dopełnienia obowiązku zatwierdzenia poprzedniego roku obrotowego.

¹⁸ A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

¹⁹ M. Chomiuk *Komentarz do art. 219 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, legalis.

²⁰ A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

3. Żądanie udostępnienia dokumentów i przekazania informacji Radzie Nadzorczej

Jednym z efektów zmian wprowadzonych w życie 13 października 2022 r., jest wyraźne uregulowanie uprawnień Rady Nadzorczej przysługujących jej w związku z wykonywanymi obowiązkami nadzorczymi. W celu wykonania swoich obowiązków, w szczególności związanych ze sporządzeniem corocznego sprawozdania Rady Nadzorczej, ale nie tylko, organ ten może badać wszystkie dokumenty spółki, dokonywać rewizji stanu majątku spółki oraz żądać sporządzenia lub przekazania wszelkich informacji, dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień dotyczących spółki, w szczególności jej działalności lub majątku.²¹ Żądanie może być skierowane do Zarządu, prokurentów i osób zatrudnionych w spółce na podstawie umowy o pracę lub wykonujących na rzecz spółki w sposób regularny określone czynności na podstawie umowy o dzieło, umowy zlecenia albo innej umowy o podobnym charakterze.

Znowelizowane art. 219 § 4 i art. 382 § 4 k.s.h. objęły swoim zakresem, poza dotychczas wymienianym Zarządem, także prokurentów, a ponadto doprecyzowały pojęcie pracowników.²² Poszerzenie grona osób, od których Rada Nadzorcza może żądać przedstawienia stosownych informacji czy dokumentów należałoby ocenić pozytywnie. W doktrynie podnoszone są jednak poglądy, iż powyższy zabieg spowodował zawężenie kręgu osób objętych obowiązkiem współdziałania z Radą Nadzorczą. Jak podnosi A. Kidyba, na gruncie poprzedniego brzmienia art. 382 k.s.h. przyjmowano, że nadzorowi Rady Nadzorczej podlegają wszyscy, którzy uczestniczą w podejmowaniu czynności w spółce, na jakiegokolwiek podstawie, w tym pełnomocników czy akcjonariuszy mających informacje o spółce.²³ Z uwagi na fakt, iż dotychczasowe brzmienie art. 219 § 4 art. 382 § 4 k.s.h. wskazywało jedynie dwie kategorie podmiotów: Zarząd i pracowników, zakwalifikowanie adwokata czy radcy prawnego działającego wyłącznie w oparciu o udzielone mu pełnomocnictwo jako pracownika spółki budzi jednak wątpliwości. Przy uwzględnieniu dosyć dużej kazuistyki związanej z określeniem kręgu podmiotów zobligowanych do przekazywania informacji Radzie Nadzorczej, objęcie jego zakresem także pełnomocników czy akcjonariuszy, abstrahując od zasadności takiego rozwiązania, należy raczej pozostawić na obecnym etapie w fazie postulatów.

Dodatkowa zmiana powyższych regulacji dotyczących uprawnień Rady Nadzorczej polega na określeniu przedmiotu zgłaszanych przez nią żądań. Mogą one

²¹ K.M. Szymański, J. Ośka, *Nowelizacja KSH – przyczyny zmian oraz najważniejsze wprowadzone rozwiązania. Dodatek specjalny*, EP 2023, Nr 1, legalis.

²² J. Matraszek, *Asymetria a symetria informacyjna w dualistycznym modelu kontroli i nadzoru korporacyjnego spółki akcyjnej*, MPH 2022, Nr 2, legalis.

²³ A. Kidyba, [w:] *Komentarz aktualizowany do art. 301–633 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2023, art. 382.

dotyczyć nie tylko sporządzenia lub przekazania wszelkich informacji, dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień dotyczących spółki, w szczególności jej działalności lub majątku, ale przedmiotem żądania mogą być również posiadane przez organ lub osobę obowiązana informacje, sprawozdania lub wyjaśnienia dotyczące spółek zależnych oraz spółek powiązanych.²⁴ Z uwagi na szeroki zakres informacji wymaganych do uwzględnienia w sprawozdaniu Rady Nadzorczej, w szczególności w przypadku spółki akcyjnej, Rada Nadzorcza ma prawo przeglądać wszelkie dokumenty finansowe, czy kadrowe spółki, zawierane przez nią umowy, czy też uchwały podejmowane przez Zarząd, weryfikować sposób wykorzystania funduszy czy realizację zobowiązań podatkowych. Dokumenty i informacje powinny zostać udostępnione Radzie Nadzorczej zarówno w siedzibie spółki, jak i jej filiach, czy oddziałach, a także obejmować m.in. archiwa, kasę czy sejfy.²⁵ Zarząd nie może ograniczać Radzie Nadzorczej dostępu do żądanych przez nią informacji, dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień (art. 219 §4² i art. 382 § 5 k.s.h.). Dodatkowo regulamin Rady Nadzorczej może przewidywać szerszy wachlarz jej uprawnień nadzorczych i kontrolnych, poprzez szczegółowe wskazanie ich przedmiotu czy też wskazanie, że określone czynności Rada Nadzorcza wykonuje w oznaczonym składzie.²⁶

Zarówno w przypadku spółki z o.o., jak i spółki akcyjnej, na mocy nowelizacji k.s.h. nie tylko doprecyzowane zostały narzędzia przysługujące Radzie Nadzorczej do sprawowania nadzoru, ale też wprowadzony został termin przekazywania jej wszelkich informacji i dokumentów, który wynosi maksymalnie dwa tygodnie od dnia zgłoszenia żądania do organu lub osoby obowiązanej, chyba że w żądaniu określono dłuższy termin. Co istotne, ustawodawca dokonując nowelizacji przepisów k.s.h. usankcjonował także niewykonanie powyższych żądań Rady Nadzorczej, czy też przekazanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym albo zatajenie istotnych danych, które podlegają karze grzywny nie niższej niż 20.000,00 zł i nie wyższej niż 50.000,00 zł albo karze ograniczenia wolności.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na niezwykle istotną różnicę pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, a spółką akcyjną. W tej pierwszej bowiem każdy członek Rady Nadzorczej może samodzielnie wykonywać prawo nadzoru, chyba że umowa spółki stanowi inaczej. W drugiej nadzór może być sprawowany jedynie kolegialnie przez cały organ nadzorczy, co w praktyce wiąże się najczęściej z uwarunkowaniem uprawnienia do żądania udostępnienia dokumentów lub przekazania informacji od podjęcia uprzedniej uchwały w tym zakresie. Kolegialne działanie Rady Nadzorczej spółki akcyjnej uzasadnia celowość

²⁴ K.M. Szymański, J. Ośka, *Nowelizacja KSH – przyczyny zmian oraz najważniejsze wprowadzone rozwiązania. Dodatek specjalny*, EP 2023, Nr 1, *legalis*.

²⁵ A. Kidyba, [w:] M. Dumkiewicz, A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2023, art. 219.

²⁶ A. Krysiak, *Komentarz do art. 382 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, *legalis*.

podejmowania takiej uchwały każdorazowo na potrzeby konkretnego wystąpienia z takim żądaniem.

Warto także podkreślić, że z uwagi na całoroczny i trwały nadzór sprawowany przez Radę Nadzorczą, co prawda nie może ona wydawać Zarządowi wiążących poleceń, ale może na bieżąco formułować pod jego adresem określone postulaty dotyczące prowadzenia spraw spółki, nasuwające się jako wnioski ze sprawowanego nadzoru²⁷. Co więcej, zwracanie Zarządowi uwagi na pewne zaniedbania i nieprawidłowości jest nie tylko uprawnieniem lecz nawet obowiązkiem Rady Nadzorczej, a za niedopełnienie czynności nadzorczych członkowie Rady Nadzorczej ponoszą odpowiedzialność odszkodowawczą wobec spółki (art. 293 i art. 483 k.s.h.).²⁸

Omawiana nowelizacja k.s.h. wprowadza także istotną zmianę dotyczącą kontaktu Rady Nadzorczej z biegłym rewidentem badającym sprawozdanie finansowe spółki. W przypadku gdy sprawozdanie finansowe spółki podlega badaniu ustawowemu, Rada Nadzorcza jest obowiązana, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, zawiadomić kluczowego biegłego rewidenta, który przeprowadzał badanie sprawozdania finansowego, o terminie posiedzenia, którego przedmiotem jest ocena takiego sprawozdania. Dotyczy to zarówno spółki akcyjnej, jak i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka zapewnia uczestnictwo kluczowego biegłego rewidenta lub innego przedstawiciela firmy audytorskiej w posiedzeniu, zaś w jego trakcie kluczowy biegły rewident lub inny przedstawiciel firmy audytorskiej przedstawia Radzie Nadzorczej sprawozdanie z badania, w tym ocenę podstaw przyjętego oświadczenia odnoszącego się do zdolności spółki do kontynuowania działalności, oraz udziela odpowiedzi na pytania członków Rady Nadzorczej.²⁹

Podsumowanie

Znowelizowane regulacje k.s.h. dotyczące obowiązków i uprawnień Rady Nadzorczej w kontekście zatwierdzenia roku obrotowego, którym przyświecała idea zaktywizowania tego organu do skrupulatnej i wnikliwej realizacji swoich obowiązków, dają mocną podstawę do przypuszczeń o zwiększeniu zaangażowania Rady Nadzorczej w sprawowanie swoich ustawowych funkcji. W dotychczasowym stanie prawnym Rada Nadzorcza mogła przez większość roku obrotowego, a nawet w okresie jego zatwierdzenia, pozostawać bierna, co mogło być

²⁷ A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 301–633 Kodeksu spółek handlowych*, LEX/el. 2023, art. 382.

²⁸ D. Kupryjańczyk *Komentarz do art. 483 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, legalis.

²⁹ K.M. Szymański, J. Ośka, *Nowelizacja KSH – przyczyny zmian oraz najważniejsze wprowadzone rozwiązania. Dodatek specjalny*, EP 2023, Nr 1, legalis.

następczo uzasadniane brakiem współpracy ze strony tych podmiotów, od których żądała dodatkowych wyjaśnień. Obecnie organ nadzorczy został wyposażony w szereg narzędzi ułatwiających podejmowanie czynności nadzorczych, włącznie z uregulowaniem terminu na zadośćuczynienie żądaniom zgłoszonym przez Radę Nadzorczą i usankcjonowaniem niewypełnienia powyższych żądań. Uprawnienia Rady Nadzorczej równoważą się jednak w jej obowiązkach związanych ze sporządzeniem corocznego sprawozdania, którego bardzo szeroki zakres został określony w szczególności w przypadku spółki akcyjnej, co dodatkowo dyscyplinuje Radę Nadzorczą do efektywnego działania.³⁰ Chociaż z pewnością część spółek kapitałowych dopełniła już obowiązku zatwierdzenia poprzedniego roku obrotowego, to z pewnością znaczna większość ma jego realizację jeszcze przed sobą. Nowy stan prawny wymusza na Radzie Nadzorczej przygotowanie szczegółowego sprawozdania, które – w przypadku biernej postawy przez większą część roku – trudno będzie sporządzić w taki sposób, aby jego treść odpowiadała wymogom ustawowym. Należy wyraźnie podkreślić, że takie rozszerzenie obowiązków sprawozdawczych Rady Nadzorczej przyczynia się do zwiększenia transparentności samej spółki. Większy zakres informacji pokazuje zarówno zaangażowanie samego organu nadzorczego w proces nadzoru i kontroli spółki, jak i lepiej prezentuje sytuację nadzorowanego podmiotu.³¹ Wyniki pierwszego testu dla nowelizacji k.s.h. w obszarze uprawnień i obowiązków Rady Nadzorczej związanej z zatwierdzeniem roku obrotowego, a także jego skutki dla piastunów organów nadzorczych, będzie można ocenić po 30 czerwca br. Należy jednak pamiętać, że jakkolwiek informacje zawarte w sprawozdaniu Rady Nadzorczej mają pomagać akcjonariuszom przy podejmowaniu decyzji w formie uchwał Walnego Zgromadzenia w zakresie zatwierdzenia sprawozdania finansowego, sprawozdania Zarządu z działalności spółki czy podziału zysku lub pokrycia straty, to celem nowelizacji k.s.h. było takie uregulowanie praw i obowiązków organu nadzorczego, aby wyniki jego działalności stanowiły źródło wiedzy dla akcjonariuszy o bieżącym, rzeczywistym, całorocznym i kompleksowym funkcjonowaniu spółki.³²

³⁰ A. Krysiak, *Komentarz do art. 382 KSH*, [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, 2023, legalis.

³¹ A. Szumański, R.L. Kwaśnicki, F. Ostrowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo holdingowe)*, Warszawa 2022, legalis.

³² Ibidem.

Bibliografia

Literatura

- Adamus R., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do nowelizacji. Prawo holdi-
ngowe. Zmiany w funkcjonowaniu organów spółek kapitałowych*, Warszawa
2022.
- Bieniak J., Bieniak M., Nita-Jagielski G., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*,
wyd. 7, Warszawa 2020.
- Chomiuk M., *Komentarz do art. 219 KSH, [w:] Kodeks spółek handlowych. Ko-
mentarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2023.
- Kidyba A., *Komentarz aktualizowany do art. 301–633 Kodeksu spółek handlo-
wych*, LEX/el. 2023, art. 382.
- Krysiak A., *Komentarz do art. 382 KSH, [w:] Kodeks spółek handlowych. Komen-
tarz*, red. Z. Jara, Warszawa 2023.
- Kupryjańczyk D., *Komentarz do art. 483 KSH, [w:] Kodeks spółek handlowych.
Komentarz*, red. Z. Jara, 2023.
- Matraszek J., *Asymetria a symetria informacyjna w dualistycznym modelu kon-
trolli i nadzoru korporacyjnego spółki akcyjnej*, MPH 2022, Nr 2.
- Szumański A., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian (tzw. prawo hol-
dingowe)*, Szumański A., Kwaśnicki R.L., Ostrowski F. (red.), Warszawa 2022.
- Szymański K.M., Ośka J., *Nowelizacja KSH – przyczyny zmian oraz najważniejsze
wprowadzone rozwiązania. Dodatek specjalny*, EP 2023, Nr 1.

Akty prawne

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2022 poz.
1467).

Źródła internetowe

[https://view.offi-
ceapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Forka.sejm.gov.pl%2F
Druki9ka.nsf%2F0%2F2EB24258E6FF3ED2C12587450036A4CE%2F%2524Fil
e%2F1515-uzas.DOCX&wdOrigin=BROWSELINK](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Forka.sejm.gov.pl%2F
Druki9ka.nsf%2F0%2F2EB24258E6FF3ED2C12587450036A4CE%2F%2524Fil
e%2F1515-uzas.DOCX&wdOrigin=BROWSELINK) [dostęp: 15.04.2023].

Duties and powers of the Supervisory Board in the context of approval of the financial year in a capital company in light of the amendments to the Commercial Companies Code

Abstract

The powers and duties of the Supervisory Board in a capital company related to the approval of the financial year are of particular importance in light of the other powers and duties of this body, among others, due to the fact that they cannot be excluded under the provisions of the company's Articles of Association or Articles of Incorporation, and without their implementation it is not possible to effectively approve the financial statements and pass any resolutions accompanying such approval. The amendments to the Commercial Companies Code of October 13, 2022, particularly in the section on joint-stock companies, introduced a number of new obligations for members of this body in this regard, which were intended to increase their involvement and activation in the tangible and real exercise of supervision in the company. At the same time, the Supervisory Board was equipped with the appropriate tools to fulfill its code obligations. The article will discuss both the powers and duties of the Supervisory Board regarding the approval of the financial year, including the required content of the Supervisory Board report and possible ways to verify documents and obtain information about the company.

Keywords: duties and powers of the Supervisory Board, approval of the financial year, report of the Supervisory Board, evaluation of the financial statements, request for documents to be made available to the Supervisory Board, request for information to be provided to the Supervisory Board, supervision in a capital company, amendment of the Commercial Companies Code.